

# ნავთობის გავლენა დემოკრატიაზე ახლო აღმოსავლეთის ქვეყნების მაგალითზე

ავტორი: გიორგი ცინცაძე

სამაგისტრო ნაშრომი წარდგენილია ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის  
მეცნიერებათა და ხელოვნების ფაკულტეტზე პოლიტიკის მეცნიერების მაგისტრის  
აკადემიური ხარისხის მინიჭების მოთხოვნების შესაბამისად  
პოლიტიკის მეცნიერება და საერთაშორისო ურთიერთობების პროგრამა  
(პოლიტიკის მეცნიერება)

სამეცნიერო ხელმძღვანელი: მამია კომახია

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

თბილისი 2025 წელი

## აბსტრაქტი:

ნავთობის როლი ახლო აღმოსავლეთის პოლიტიკურ დინამიკაში არა მხოლოდ ეკონომიკურ, არამედ დემოკრატიული განვითარების თვალსაზრისითაც გარდამტეხ მნიშვნელობას იძენს. მოცემული სამაგისტრო ნაშრომი მიზნად ისახავს გაანალიზოს, თუ როგორ და რა გზებით მოქმედებს ნავთობის სიმდიდრე ამ რეგიონის ქვეყნებში დემოკრატიის ხარისხზე. ნაშრომში განიხილება მოდერნიზაციის თეორია, რესურსების წყველის ჰიპოთეზა და ინსტიტუციური განვითარების ძირითადი პრინციპები. ყურადღება გამახვილებულია იმაზე, თუ როგორ იყენებენ ნავთობმომპოვებელი ავტორიტარული რეჟიმები ბუნებრივი რესურსებიდან მიღებულ შემოსავლებს პოლიტიკური კონტროლის გასამდიდრებლად და სოციალური კონტრაქტის ტრადიციული მექანიზმების გვერდის ავლით. ქეის-სთადის სახით ანალიზის საგანია საუდის არაბეთი, ირანი, ქუვეითი და არაბეთის გაერთიანებული საამიროები. კვლევის საფუძველს წარმოადგენს როგორც რაოდენობრივი მონაცემები — Freedom House-ის დემოკრატიის ინდექსები და ეკონომიკური მაჩვენებლები, ისე ხარისხობრივი ანალიზი — ექსპერტული შეფასებები, კონსტიტუციური ჩარჩოები და სამოქალაქო საზოგადოების როლი. ნაშრომი აჩვენებს, რომ იმ ქვეყნებში, სადაც ნავთობზე დამოკიდებულება მაღალია, დემოკრატიული ტრანსფორმაცია მნიშვნელოვნად შეფერხებულია, ხოლო მმართველი ელიტები ნავთობშემოსავლებს იყენებენ პოლიტიკური ოპოზიციის შესუსტებისა და რეჟიმის შენარჩუნებისათვის.

## Abstract:

The role of oil in shaping the political landscape of the Middle East extends far beyond economics, significantly influencing the trajectory of democratic development. This master's thesis aims to examine how and through what mechanisms oil wealth affects the quality of democracy in oil-rich countries in the region. The theoretical framework combines modernization theory, the resource curse hypothesis, and principles of institutional development. The research focuses on how authoritarian regimes in oil-producing states leverage resource revenues to consolidate power, reduce accountability, and bypass the traditional foundations of social contracts.

The case studies include Saudi Arabia, Iran, Kuwait, and the United Arab Emirates. The analysis draws upon both quantitative data — such as Freedom House democracy scores and economic indicators — and qualitative assessments, including expert reports, constitutional structures, and the role of civil society. The findings suggest that in countries heavily reliant on oil, democratic transitions are significantly hampered, while ruling elites utilize oil income to suppress dissent and maintain authoritarian governance. This thesis underscores the structural challenges faced by resource-rich states in balancing economic prosperity with political liberalization.